

Uniwersytety Trzeciego Wieku dla społeczności

co wynika z badań?





Uniwersytety Trzeciego Wieku dla społeczności

co wynika z badań?

Projekt "Uniwersytety Trzeciego Wieku dla społeczności" ("UTW dla społeczności") jest prowadzony od 2013 roku przez Towarzystwo Inicjatyw Twórczych "ę" przy współpracy z Polsko-Amerykańską Fundacją Wolności. Na swoim koncie ma już pięć edycji i 50 Uniwersytetów Trzeciego Wieku w całej Polsce objętych wsparciem w budowaniu grup wolontariatu w swoich strukturach.

Wstęp

W połowie 2017 roku Towarzystwo ę zleciło badanie prowadzonego od 2013 projektu „Uniwersytety Trzeciego Wieku dla społeczności”. Badanie miało podsumować dotychczasowe edycje projektu, zebrać doświadczenia uniwersytetów trzeciego wieku z całej Polski i na tej podstawie dowiedzieć się, jak on działa: co oferuje seniorom, jak pomaga w rozwoju uniwersytetom oraz jakie efekty przynosi w lokalnych społecznościach. Poprzez to badanie Towarzystwo ę chciało też zorientować się, jakie zmiany są potrzebne w projekcie, aby działał jeszcze lepiej i by lepiej odpowiadał na potrzeby seniorów – wolontariuszy oraz UTW.

Badanie zrealizował Ośrodek Ewaluacji. Przeprowadzono między innymi rozmowy telefoniczne z uczestniczkami projektu z 36 UTW oraz 6 wizyt studyjnych w wybranych UTW, w różnych województwach. Poniżej przedstawiamy główne wyniki badania.

Coraz więcej UTW

Projekt „UTW dla społeczności” jest adresowany do UTW. Wychodzi naprzeciw instytucjom, których w Polsce jest coraz więcej – obecnie działa ich 614 (stan na marzec 2017, <http://zdrowy-senior.org/universytety-trzeciego-wieku-w-polsce-w-liczbach/>) i liczba ta stale rośnie. Celem działalności uniwersytetów trzeciego wieku jest poprawa jakości życia osób starszych, przede wszystkim poprzez aktywizację intelektualną, psychiczną i fizyczną. UTW zapewniają osobom, które nie mają już obowiązków zawodowych, możliwość uczenia się,

rozwijania zainteresowań, dbania o sprawność fizyczną, a przy tym możliwość aktywności społecznej i kontaktu z innymi ludźmi.

I faktycznie, cele większości UTW, jakie działają w Polsce, skupiają się najczęściej na edukacji, rozwoju, zdrowiu, aktywnym spędzaniu czasu i „towarzyskości” seniorów. Wśród słuchaczy UTW są zazwyczaj osoby wykształcone, z bogatym doświadczeniem życiowym i zawodowym. Do tego są ciekawe świata i lubią ludzi. Widać więc, że cele UTW są zgodne z potrzebami seniorów.

Niepełny wachlarz możliwości rozwoju UTW

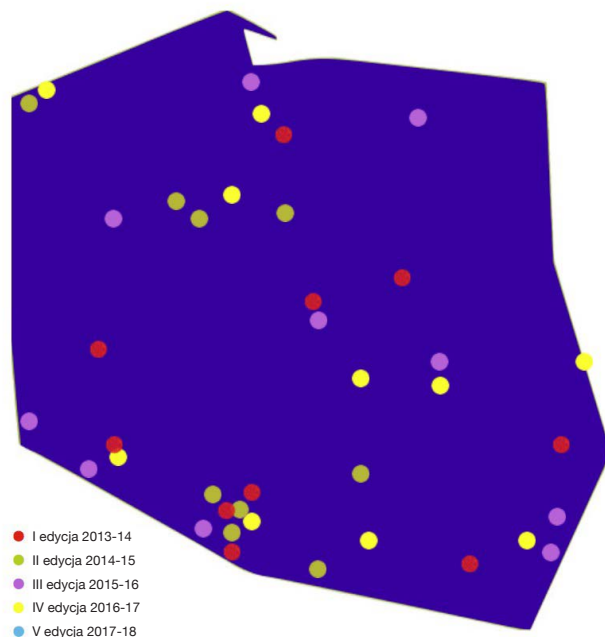
Ludzie jako istoty społeczne mają, uświadomioną lub nie uświadomioną, potrzebę robienia czegoś dobrego dla innych lub dla tzw. dobra wspólnego. Jednak tylko co 10 uniwersytet trzeciego wieku zwraca uwagę na zaangażowanie seniorów – swoich słuchaczy - w aktywność społecznie użyteczną i w działanie na rzecz innych. Seniorzy, którzy przychodzą do UTW, nieraz są negatywnie nastawieni do działalności społecznej. Albo uważają, że wiele się już w życiu napracowali, i teraz chcą robić coś dla siebie. Albo mają negatywne skojarzenia z wolontariatem. Nieraz seniorzy mówią: *Praca społeczna była w socjalizmie. Za darmo to już pracowaliśmy.*

Z jednej strony więc można się cieszyć, że w Polsce działa coraz więcej UTW, ale z drugiej strony nasz kraj jest na niechlubnym końcu, jeśli chodzi o poziom zaangażowania społecznego seniorów. W cyklicznych badaniach *Wskaźnika Aktywnego Starzenia* się prowadzonego od 2010 roku we wszystkich krajach Unii Europejskiej (Active Ageing Index 2014, http://www.age-platform.eu/images/stories/Publications/AAI_2014_Report.pdf, s.21, UNECE, 2015) pod względem udziału seniorów w życiu społecznym, Polska zajmuje 28. miejsce (na 28!).

Uznajemy to za poważny problem, ponieważ bez aktywności seniorów nie będzie równowagi



Liczba UTW w Polsce



Skala projektu "UTW dla społeczności"

we wspólnotach lokalnych ani w całym społeczeństwie, ponieważ seniorzy będą pozostawać na marginesie.

UTW niewątpliwie kształtują pozytywny obraz seniorów i starości. Stwarzają też możliwości i warunki sprzyjające aktywnemu starzeniu się. Ale wiele z nich nie umie lub nie chce włączać seniorów w życie społeczeństwa.

Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności, która jest inicjatorem i fundatorem projektu „Uniwersytety Trzeciego Wieku”, a w jego ramach projektu „UTW dla społeczności”, wraz z Towarzystwem Inicjatyw Twórczych ę od wielu lat szuka sposobów na to, aby pomóc uniwersytetom trzeciego wieku w pełni wykorzystywać potencjał swoich słuchaczy, włączać ich w rozwój własnego UTW. Przede wszystkim zaś uczy, jak angażować słuchaczy do działań na rzecz swoich społeczności lokalnych oraz szeroko rozumianego dobra wspólnego, co na końcu zawsze skutkuje poprawą dobrostanu samych seniorów.

Projekt „UTW dla społeczności” powstał w odpowiedzi na niewystarczającą aktywność społeczną seniorów. W każdej rocznej edycji bierze udział 10 UTW. Projekt oferuje najpierw cykl kilkudniowych warsztatów, na których trzyosobowe zespoły przedstawicielek i przedstawicieli

poszczególnych UTW dostają wsparcie organizacyjne i merytoryczne z zakresu organizacji wolontariatu i prowadzenia działań społecznych. Każda „trójka” ustala swój własny projekt, wypracowuje pomysł na działanie skierowane do społeczności lokalnej. UTW otrzymują też mikro-granty oraz wsparcie w przygotowaniu i realizacji projektów. Jednocześnie nad działaniami grupy czuwa trener (z sieci Latających Animatorów Kultury), który odwiedza UTW, podpowiada sprawdzone rozwiązania albo organizuje warsztaty na wybrany temat. Projekt kończy się podsumowaniem działań lokalnych na forum wszystkich UTW i uczestników danej edycji.

Na jakie potrzeby odpowiada projekt?

UTW, które zgłosiły się do udziału w projekcie, miały różne oczekiwania i nadzieje z tym związane. Część uniwersytetów chciała wykorzystać posiadaną już wiedzę i doświadczenia swoich słuchaczy związane z działaniami na rzecz innych osób. Spodziewano się, że projekt pomoże w zagospodarowaniu czasu i potencjału seniorów w działaniach skierowanych do społeczności.



Inne UTW aplikowały do projektu po to, by mogły rozwijać się jako organizacja. Chciały zdobyć nową wiedzę, otrzymać wsparcie organizacyjne i potem lepiej służyć swoim członkom. Oczekiwano też, że projekt uaktywni członków UTW, nauczy ich planować oraz prowadzić działania.

Jeszcze inne uniwersytety decydowały się na udział w projekcie, dlatego że rozumiały korzyści społeczne, jakie niesie wolontariat. Sami słuchacze tych uniwersytetów zgłaszali potrzebę włączenia się w działania. Zdawali sobie sprawę, że da im to poczucie bycia potrzebnym albo/i nowe znajomości.

Dla kogo jest ten projekt?

Dotychczas w projekcie udział wzięło 50 UTW z całej Polski. Były to bardzo różne uniwersytety – z dużych miast i małych miejscowości. Były UTW działające przy uczelni albo domu kultury oraz stowarzyszenia. Były takie, które liczą 60 członków, ale i takie, gdzie jest 3000 słuchaczy. Znaczna część UTW miała już wcześniej doświadczenia związane z wolontariatem seniorów, ale dla niektórych UTW był to zupełnie nowy obszar działalności.

Mimo różnic UTW zgłaszające się do projektu miały wspólną cechę. Dostrzegły wartość w działaniach seniorów na rzecz innych i zdecydowały się wysłać po troje swoich słuchaczy na szkolenia Towarzystwa ę. W niektórych UTW słuchacze od razu zgłosili się sami, bo zainteresował ich projekt albo chcieli spróbować czegoś nowego. W innych przypadkach trzeba było takie osoby namawiać i przekonywać. Potem jednak wszyscy badani uczestnicy byli zadowoleni z udziału w szkoleniach i projekcie.

Kim jest wolontariusz(ka) w UTW?

Zdecydowana większość badanych przedstawicieli UTW, którzy wzięli udział w projekcie, to kobiety. Panie miały osobiste doświadczenia w działaniu na rzecz innych, takie jak na przykład opieka nad starszą samotną sąsiadką czy pomoc w zakupach. W swoim życiu były też nieraz zaangażowane w różne inicjatywy: działały w harcerstwie, radzie osiedla, w organizacji społecznej albo radzie parafialnej.

Charakterystyczne jest również ich doświadczenie zawodowe – zwykle pracowały z ludźmi

jako nauczycielki albo przedstawicielki innych profesji, gdzie potrzebne są specyficzne kompetencje społeczne, np. w handlu czy kadrach.

Panie są w wieku od 60 do 70 lat. Mają już zazwyczaj odchowane wnuki, nie mają już rodziców, którymi się zajmowały pod koniec ich życia. Większość z nich całe życie była aktywna, otwarta na nowości, świadoma swoich pasji, nawet gdy musiały je odłożyć na później.

Zawsze byłam aktywna – lubiłam nowe rzeczy, pokonywać trudności. Lubię podróże, uprawiam sport. Lubię robić coś dla kogoś. Nie lubię nudnego życia. Po śmierci męża szukałam zajęcia i dlatego przyszedłam do UTW – opowiada Elżbieta, której UTW był w drugiej edycji projektu. Wspólnie z innymi seniorkami uruchomiła pomoc koleżeńską dla byłych słuchaczy UTW.

W projekcie zdarzają się i takie wolontariuszki, które dopiero teraz, dzięki szkoleniom odważyły się spróbować nowych wyzwań. Na przykład Urszula, która tak mówi o sobie: *Zawsze uważałam, że jestem do sprzątania, zmywania. Wcześniej nie działałam, dopiero po śmierci męża się odważyłam.* To właśnie projekt „UTW dla społeczności” sprawił, że Urszula „znalazła” swoje miejsce w UTW.

Jak więc widać, projekt przyciąga takie osoby, które mają wspólny rys charakterystyczny. Ich postawa życiowa i doświadczenia zawodowe zwykle stanowią podatny grunt dla nowych wyzwań związanych z wolontariatem w UTW.



Co robią wolontariusze na UTW?

Każdy UTW w projekcie jest zachęcany do tego, by sprawdzić się w działaniu społecznym w swoim lokalnym środowisku. Dostaje też mały grant na realizację swojego pomysłu. Co robią seniorzy wolontariusze w takim projekcie? Łatwiej byłoby chyba powiedzieć czego nie robią!

Na przykład organizują rozgrywki sportowe w parku miejskim albo spacerzy nordic walking dla mieszkańców. Są też bliższe lub dalsze wycieczki, na które grupa wolontariatu zaprasza dzieci z wiejskiej szkoły lub grupę osób z niepełnosprawnościami. Są bale w świetlicy środowiskowej, na których seniorzy przygotowują ciasta oraz prowadzą gry i zabawy. W świetlicy wolontariusze pomagają dzieciom w lekcjach, a w przedszkolu angażują się w organizację zajęć plastycznych lub głośne czytanie dzieciom. Najwięcej jest projektów adresowanych właśnie do dzieci i młodzieży. Seniorzy to lubią, cieszą się, że swoją wiedzą i doświadczeniem mogą się dzielić z najmłodszymi. Wolontariusze z UTW pamiętają też o osobach starszych i osamotnionych. Odwiedzają domy pomocy społecznej z występami teatralnymi albo by pośpiewać wspólnie z pensjonariuszami. Kilka UTW zaangażowało się w prace ogrodnicze, takie jak opieka nad ogródkami lub miejskim parkiem.





Seniorów coraz bardziej widać w mieście, a ich działania są doceniane. Do UTW zgłaszają się instytucje albo organizacje i proponują seniorom współpracę. Na przykład przedszkole, które chciało uatrakcyjnić zajęcia dla dzieci, zaprosiło członków UTW do prowadzenia kółka gier planszowych i szachów. Organizacje, które prowadzą zbiórki żywności też zgłaszają się do UTW, bo wiedzą, że mogą liczyć na pomoc seniorów.

Wydawać by się mogło, że to niewielkie działania. Ale jest ich dużo, coraz więcej. 36 uniwersytetów objętych badaniem zorganizowało w sumie ponad 80 różnego rodzaju wydarzeń. Dzięki nim stopniowo umacnia się społeczeństwo obywatelskie, bo seniorzy mobilizują się i włączają w rozwiązywanie lokalnych problemów, takich jak na przykład osamotnienie osób starszych w domach pomocy społecznej, brak wsparcia rodzicielskiego dla dzieci i młodzieży czy istnienie barier architektonicznych dla osób starszych i osób z niepełnosprawnością w miejskim parku.

Wolontariat przyczynia się również do wzmacniania postaw i zachowań demokratycznych wśród seniorów. Od pierwszego szkolenia zwraca się uwagę na działania grupowe i wspól-

ne podejmowanie decyzji. Uczestnicy uczą się tutaj, jak być liderkami i liderami grup wolontariatu, a zarazem współpracować z innymi. Grupa wolontariatu na UTW staje się świadomym podmiotem, która określa cele i zakres swoich działań. Co prawda nieraz zdarzają się kryzysy albo spór o „władzę”. Ale to tylko potwierdza tezę, że projekt przyczynia się do rozwijania demokracji, a grupy są coraz bardziej świadome i uczą się tego w działaniu. Grupy wolontariatu często wpływają na relacje w całym UTW, bo pokazują, że ważna jest współpraca między członkami i że współdecydowanie przynosi dobre efekty:

Nauczyliśmy się słuchania siebie nawzajem – opowiada Jadwiga z UTW, której grupa wolontariatu liczy ok 20 osób. Ta grupa zorganizowała między innymi wycieczkę dla osób z niepełnosprawnościami.

Projekt, chociaż jest skierowany do osób raczej nieaktywnych zawodowo, rozwija też przedsiębiorczość seniorów. Najprostszym tego przykładem są różne działania promocyjne i marketingowe, jakie prowadzą grupy wolontariuszy, by dotrzeć do odbiorców i zareklamować swoje



wydarzenia. Wiele grup dociera też do sponsorów, by zdobyć dodatkowe fundusze albo innego rodzaju pomoc rzeczową do swoich projektów. W końcu też wolontariusze uruchamiają zdolności i umiejętności osób z ich otoczenia. Jedna z senierek przyznaje: *Pieniędzy nie jest dużo, ale jak się to dobrze zorganizuje, to działa. Trzeba znaleźć sponsorów, ja chodziłam i znalazłam. Fartuszki uszyła koleżanka i każde dziecko dostało fartuszek z wyhaftowanym swoim imieniem.* Inna wolontariuszka, gdy organizowany jest bal czy dzień dziecka w świetlicy środowiskowej, prosi słuchaczy UTW o upieczenie ciast na tę okazję.

Korzyści z projektu

Z badania wynika, że niezależnie od początkowych motywacji, z jakimi seniorki i seniorzy przyjeżdżają na pierwsze szkolenie, wszyscy są zadowoleni z udziału w projekcie. Szkolenia dają im wiedzę o tym, dlaczego tak ważna jest aktywność seniorów w społeczności. Uczestnicy poznają sposoby, jak angażować innych seniorów, jak docierać do ogółu mieszkańców i robić dla nich wartościowe działania. Dzięki wykładom i ćwiczeniom czują się mocniejsi i bardziej pewni siebie. Bo projekt jest też okazją do lepszego poznania siebie. Uczy, jak lepiej funkcjo-

nować w UTW, w grupie wolontariatu, ale też w ogóle w życiu. Uczestnicy zdobywają mnóstwo doświadczeń i pomysłów. Do tego nowe znajomości z innymi UTW i ich studentami uświadamiają seniorom-wolontariuszom, że nie są sami, że w całej Polsce są ludzie, którzy myślą podobnie.

Nieraz badanym trudno jest wskazać, co szczególnie im się podobało w projekcie:

Każda godzina mi coś dobrego dała – uważa Maria, która przyjechała na szkolenia za namową przewodniczącej swojego UTW – Dzięki warsztatom i integracji na szkoleniach ja się otworzyłam. Wiem już, że trzeba pomagać, żeby starość była lepsza. Trzeba się angażować.

Seniorka z innego UTW dodaje – Takie warsztaty powodują, że człowiek zaczyna myśleć nad sobą: że ja też umiem, też mogę coś zrobić.

Szkolenia są intensywne, ale ciekawe, ponieważ mają formę warsztatów. Osoby, które je prowadzą, umieją zachęcić seniorów do spróbowania czegoś nowego: przeciwienia scenki, włączenia się w dyskusję. Panuje swobodna atmosfera, uczestnicy i trenerzy mówią sobie po imieniu, co pomaga w przełamaniu lodów.

Te spotkania są też okazją, by wspólnie na nowo zastanowić się, czym jest wolontariat i jakie osoby starsze mają możliwości, by działać. Wiele czasu poświęca się na jak najlepsze przygotowanie lokalnych projektów, które uczestnicy zrealizują w swoich UTW. Wolontariusze doświadczają radości i satysfakcji, że robią coś pożytecznego dla innych. Przekonują się, że na tym zyskują również oni sami:

Warto dać z siebie, bo to się zwraca. Lepiej wyjść z domu, niż w nim siedzieć – przekonuje Irena z IV edycji projektu. Irena wspólnie z innymi seniorami-wolontariuszami organizuje między innymi gry logiczne dla mieszkańców. W ten sposób wszyscy ćwiczą pamięć i rozwijają sprawność intelektualną.

Badani uczestnicy podkreślają, że w porównaniu z innymi szkoleniami i projektami, projekt „UTW dla społeczności” jest wyjątkowy. Przede wszystkim jest okazją do rozwoju osobistego poszczególnych uczestniczek i uczestników, ale korzystają z niego także uniwersytety trzeciego wieku. Grupy wolontariuszy się integrują, chętniej się spotykają, dzielą pomysłami. Projekt daje im zastrzyk energii i ta energia udziela się pozostałym słuchaczom UTW. Jedna z wolontariuszek zauważa, że po projekcie ocieplił się klimat w uniwersytecie, a seniorki poczuły ducha wspólnoty: *Myśmy się zintegrowały, polubiły, możemy liczyć na siebie, jesteśmy odpowiedzialne*. Potwierdza to Teresa, której uniwersytet od czasu projektu zrealizował kolejne inicjatywy i w każdej z nich angażowali się wolontariusze: *Wolontariat scala ludzi, chodzenie na wykłady nie scala*.

Projekt pozwala przeciwiczyć w praktyce wiedzę ze szkoleń, bo UTW uczą się, jak od początku do końca zrealizować działanie na miarę możliwości seniorów i potrzeb lokalnych. Pozytywne doświadczenia zachęcają wiele uniwersytetów do tego, by sięgać po kolejne środki w innych projektach. Dzięki temu poprawia się sytuacja finansowa uniwersytetów.

Zwykle też działania grupy wolontariatu są reklamą UTW w lokalnej społeczności. Aktywność seniorów dostrzegają mieszkańcy i władze. Jeśli działania seniorów są pozytywnie oceniane przez mieszkańców, sam UTW zaczyna być traktowany jako istotny podmiot, z którym można współpracować. A inni seniorzy, którzy trzymają się z dala od UTW, zaczynają się przekonywać, że starość nie musi oznaczać samotności i znużenia.

Badanie dowodzi, że projekt zmienia uczestniczki i uczestników. Potem te osoby razem z grupami wolontariatu wpływają pozytywnie na swój UTW. Działania grup sprawiają, że UTW przyczynia się do zmiany w swoim otoczeniu. I w efekcie zmienia się postrzeganie osób starszych i UTW, zwiększa się też świadomość społeczna, czym jest wolontariat i dlaczego aktywność społeczna jest potrzebna. To oddziałuje na kolejnych seniorów, ale też na całą społeczność lokalną.

Gdy kończy się projekt...

Projekt po roku kończy się. Bo czekają kolejne UTW, które też chcą coś robić dla społeczności przy wsparciu Towarzystwa ę. Ale wolontariat w UTW się nie kończy. Spośród 36 badanych UTW zdecydowana większość działa nadal. Uczestnicy projektu dalej korzystają ze zdobytych doświadczeń. Są seniorzy, którzy nabrali odwagi, by robić coś więcej i dobrze się czują w swoim gronie. Są grupy wolontariatu, które nie tylko kontynuują działania z projektu, ale też nieraz podejmują nowe wyzwania.

Po projekcie jest już zupełnie inna świadomość tego, czym jest wolontariat. Jeśli grupa wolontariatu działa aktywnie, jest widoczna, wtedy przyciąga uwagę innych członków UTW i przekonuje ich, że wolontariat to nie jest smutny, ciężki obowiązek, ale kryje się pod nim wiele działań, które dają radość, satysfakcję i poczucie sensu.

W części UTW grupy wolontariatu się formalizują – zostają wpisane do statutu czy regulami-

nu uniwersytetu. Pojawia się nowa, a zarazem wyjątkowa sekcja, gdzie na pierwszym planie jest empatia, bezinteresowna pomoc słabszym, ale też radość i satysfakcja wolontariuszy, bo mogą robić coś dobrego dla innych. UTW poszerzają w ten sposób ofertę, bo oprócz edukacji i rozwijania hobby osób starszych, mogą odpowiedzieć na ich potrzeby związane z działalnością społeczną.

Nie wszystko zawsze jest różowe, bo w grupach wolontariatu zdarzają się choroby albo konflikty. Niektóre grupy wykruszają się i trzeba szukać nowych wolontariuszy. Tu jednak ważnym wsparciem dla UTW są Latający Animatorzy Kultury, którzy odwiedzają „swoje” uniwersytety, organizują warsztaty i pomagają w rozwiązywaniu problemów. I jest też Towarzystwo Inicjatyw Twórczych ę, które utrzymuje kontakt z UTW i stara się nadal inspirować seniorów do innych działań.

Przed zgłoszeniem do projektu

W rekrutacji do projektu „UTW dla społeczności” Towarzystwo ę dokłada starań, aby wybrać najbardziej zmotywowane, zaangażowane uniwersytety. Bo od tego zależy, czy projekt się uda i czy UTW naprawdę z niego skorzysta.

Dlatego jeszcze przed zgłoszeniem się do projektu warto zastanowić się indywidualnie i grupowo, czy UTW jest gotowy do udziału w projekcie. Proponujemy krótki quiz, a w nim pytania wynikające z doświadczeń dotychczasowych uczestników projektu „UTW dla społeczności”. Pierwsza część jest dla osób, które chciałyby się zgłosić na szkolenia, a potem widzą siebie w roli wolontariuszy. W drugiej części są pytania dotyczące UTW. Pomogą one w bardziej świadomej decyzji o zgłoszeniu UTW do projektu.



QUIZ INDYWIDUALNY

Odpowiedz na każde z poniższych pytań zgodnie z własnymi przekonaniem.

- ☐ Czy kiedykolwiek pomagałaś innym ludziom?
- ☐ Czy kiedykolwiek angażowałaś się w jakieś akcje, poświęcałaś na nie swój wolny czas bez wynagrodzenia?
- ☐ Czy na UTW przychodzisz nie tylko na wykłady, ale też bierzesz udział w spotkaniach, warsztatach, wyjazdach?
- ☐ Czy lubisz spotykać innych ludzi?
- ☐ Czy dostrzegasz ludzi wokół Ciebie, którzy potrzebują pomocy?
- ☐ Czy lubisz pracować w zespole, robić coś wspólnie z innymi, nawet jak czasem trzeba ustąpić czy się dostosować do decyzji większości?
- ☐ Czy chcesz, aby Twój UTW robił coś dla innych ludzi, nie tylko słuchaczy UTW?
- ☐ Czy masz w UTW osoby, na które możesz liczyć?
- ☐ Czy lubisz, gdy wokół Ciebie coś się dzieje?

Jeśli na co najmniej jedno pytanie odpowiedziałaś **TAK**, Projekt UTW dla społeczności może być dla Ciebie. Zapraszamy!

QUIZ GRUPOWY

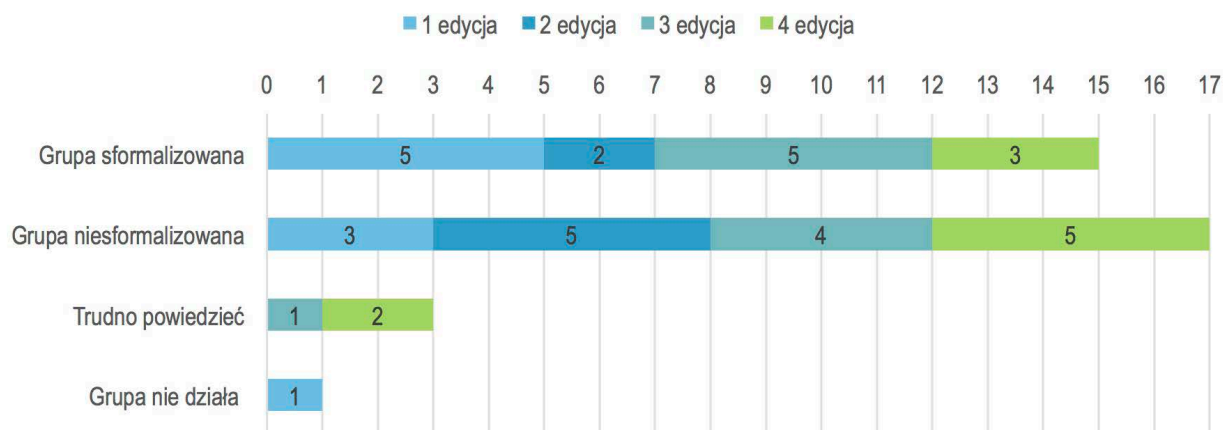
Poniżej jest zestaw pytań. Odpowiedz na każde z nich zgodnie z własnymi przekonaniem. Jeśli to możliwe, przedyskutuj te kwestie w większym gronie słuchaczy UTW.

- ☐ Czy zarząd UTW jest otwarty na zmiany?
- ☐ Czy zarząd jest otwarty na propozycje zgłaszane przez słuchaczy?
- ☐ Czy chcesz, aby Twój UTW robił coś dla innych ludzi, nie tylko słuchaczy UTW?
- ☐ Czy dostrzegasz ludzi albo instytucje, organizacje wokół UTW, którzy potrzebują pomocy?
- ☐ Czy w UTW są słuchacze, którzy coś robią dla innych – indywidualnie albo jako grupa w ramach UTW?
- ☐ Czy wśród słuchaczy UTW są były nauczycielki albo inne osoby, które w życiu zawodowym dużo pracowały z ludźmi?
- ☐ Czy wśród słuchaczy UTW są osoby, które częściej niż inni angażują się w wydarzenia UTW?

Jeśli na co najmniej jedno pytanie odpowiedziałaś **TAK**, projekt „UTW dla społeczności” zaprasza Twój Uniwersytet do rekrutacji.



Formalizacja grup wolontariackich a udział w edycji

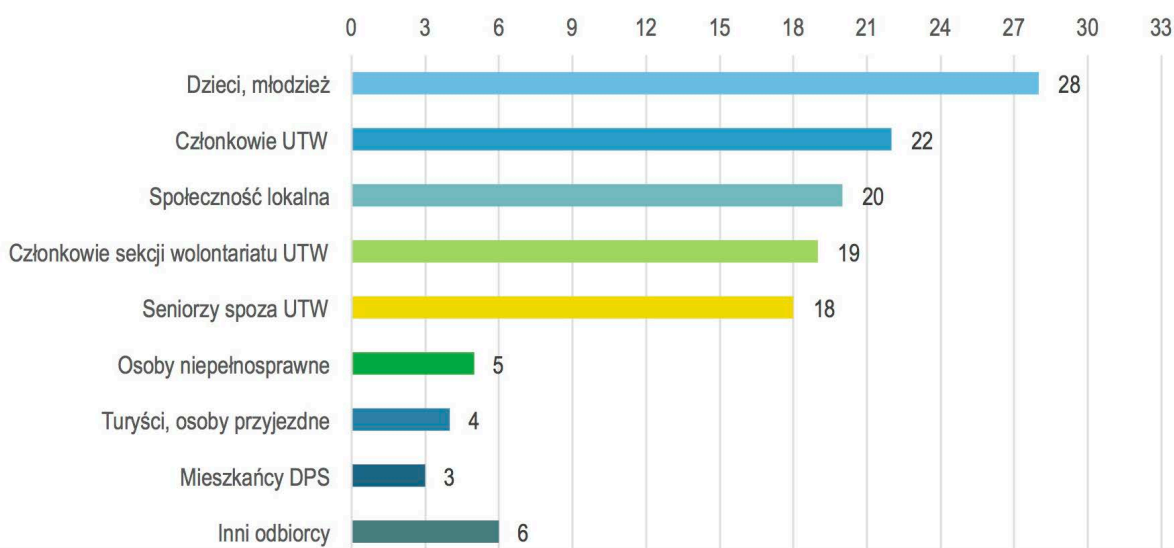


1. Liczbowe zestawienie UTW z poszczególnych edycji, które sformalizowały grupy wolontariatu, wpisując je do statutu i tych, gdzie grupy wolontariatu działają nieformalnie.



2. Zestawienie grup wolontariatu z poszczególnych edycji, które nadal działają.

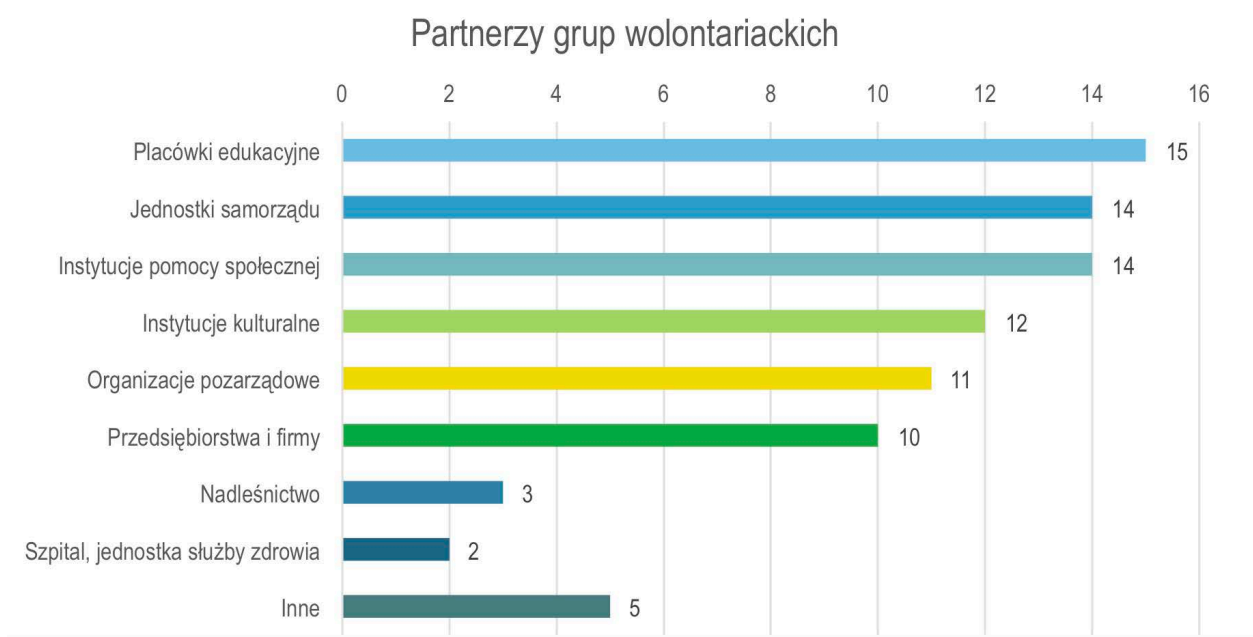
Odbiorcy działań grup wolontariackich



3. Grupy wolontariatu kierują swoje działania do różnych odbiorców.



4. Seniorzy wolontariusze organizują różnego rodzaju wydarzenia.



5. Jest coraz więcej partnerów, którzy włączają się w działania grup wolontariatu.